

Udkast til Forslag til

Lov om Internationalt Udviklingssamarbejde

Målsætning

§ 1. Målet for Danmarks udviklingssamarbejde er at bekæmpe fattigdom og fremme menneskerettigheder, demokrati, bæredygtig udvikling, fred og stabilitet i overensstemmelse med FN-pagten, Verdenserklæringen om menneskerettigheder og FN's konventioner om menneskerettigheder. Denne målsætning søges opfyldt inden for rammerne af internationalt anerkendte principper og mål for udviklingssamarbejde.

Stk. 2. Dansk udviklingssamarbejde skal bidrage til at fremme Danmarks interesser i en mere fredelig og stabil verden, og udviklingspolitikken er således et centralt og integreret element i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik og dermed i Danmarks globale engagement. Dansk udviklingssamarbejde sker under anerkendelse af, at udviklingslande ikke kun påvirkes af udviklingspolitiske tiltag, men også af tiltag på øvrige politikområder.

Generelle bestemmelser

§ 2. Det påhviler udviklingsministeren at samordne Danmarks deltagelse i internationale forhandlinger, der vedrører udviklingspolitiske spørgsmål og at forvalte den danske stats bilaterale og multilaterale udviklingssamarbejde.

§ 3. Med henblik på at opfylde denne lovs formål som angivet i § 1 kan udviklingsministeren bevilge faglig og finansiell støtte direkte til udviklingslande og via relevante udviklingsaktører, herunder internationale organisationer, multilaterale udviklingsbanker, globale fonde, internationale finansielle institutioner, folkelige organisationer og andre ikke-statslige aktører.

§ 4. Det påhviler udviklingsministeren at sikre åbenhed i forvaltningen af udviklingsbistanden.

Stk. 2. Udviklingsministeren kan fastsætte nærmere regler herfor.

§ 5. Udviklingsministeren fremlægger en gang om året for Folketinget en fireårig plan til udgiftsrammer for såvel bilaterale som multilaterale udviklingsaktiviteter for det efterfølgende finansår samt de i finanslovsforslaget efterfølgende budgetoverslagsår.

Oplysning

§ 6. Med henblik på at udbrede kendskab til og forståelse for udviklingslandes udfordringer og for betydningen af dansk deltagelse i det internationale udviklingssamarbejde kan udviklingsministeren iværksætte eller yde tilskud til aktiviteter med dette formål.

Forskning

§ 7. Med henblik på i udviklingslande at styrke forskningskapacitet og skabe ny viden, som kan afhjælpe udviklingsproblemer, kan udviklingsministeren yde tilskud til udviklingsforskning.

Kultursamarbejde

§ 8. Med henblik på at fremme kulturel mangfoldighed og styrke interkulturel forståelse kan udviklingsministeren iværksætte eller yde tilskud til kultursamarbejde med udviklingslande.

Investeringsfonden for Udviklingslande

§ 9. Med henblik på at fremme den erhvervsmæssige udvikling i udviklingslande kan »Investeringsfonden for Udviklingslande« fremme investeringer i disse lande i samvirke med dansk erhvervsliv. Fonden er en selvejende institution.

Stk. 2. Der kan af statskassen ydes tilskud til fondens virksomhed.

Stk. 3. Fonden kan yde støtte til danske investeringer i udviklingslande.

Stk. 4. Fonden ledes af en bestyrelse, hvis medlemmer for 3 år ad gangen udnævnes af udviklingsministeren, der tillige udpeger formand og næstformand blandt medlemmerne. Endvidere udpeges en observatør fra Udenrigsministeriet. Fondens daglige forretninger forestås af en direktør, der ligeledes udnævnes af udviklingsministeren. Udgifterne ved fondens administration udredes af fondens midler.

Stk. 5. De nærmere retningslinjer for fondens virksomhed fastsættes i en vedtægt, der godkendes af udviklingsministeren.

Organisation

§ 10. Udviklingsministeren udnævner medlemmerne til et »Udviklingspolitisk Forum».

Stk. 2. Udviklingspolitisk Forum skal danne ramme for en løbende strategisk dialog om gennemførelsen af de opgaver, der i medfør af denne lov er pålagt udviklingsministeren.

Stk. 3. Udviklingspolitisk Forum omfatter indtil 15 medlemmer, der udnævnes for en periode af op til 6 år.

Stk. 4. Udviklingsministeren fastsætter forretningsordnen for det i stk. 1 nævnte forums virke.

Ikrafttræden

§ 11. Denne lov træder i kraft den 1. januar 2013.

Stk. 2. Lov om internationalt udviklingssamarbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 541 af 10. juli 1998, som senest ændret ved lov nr. 85 af 14. februar 2006 ophæves ved denne lovs ikrafttræden.

Stk. 3. Garantier, der er udstedt i henhold til § 8 i lov om internationalt udviklingssamarbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 541 af 10. juli 1998, som senest ændret ved lov nr. 85 af 14. februar 2006, reguleres fortsat efter denne bestemmelse også efter ikrafttræden af denne lov.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Danmarks bistandssamarbejde med udviklingslande bygger på lov om internationalt udviklingssamarbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 541 af 10. juli 1998, som senest er ændret ved lov nr. 85 af 14. februar 2006. Loven er vedtaget i 1971 og afspejler trods flere efterfølgende, mindre lovændringer en virkelighed for Danmarks udviklingssamarbejde, der var gældende for mere end 40 år siden. Henset til den udvikling, der har fundet sted, siden loven blev vedtaget, har regeringen fundet det hensigtsmæssigt at fremsætte dette forslag til en ny lov om internationalt udviklingssamarbejde, der afspejler den internationale kontekst, som det danske udviklingssamarbejde foregår inden for i dag, og de typer af indsatser, som i det lys er mest relevante. Hertil kommer, at der også vurderes at være behov for en tilpasning af lovens sprogbrug og indhold i øvrigt.

Lovforslaget er udarbejdet af en interministeriel arbejdsgruppe under ledelse af Udenrigsministeriet og med deltagelse af repræsentanter for Statsministeriet, Finansministeriet og Justitsministeriet. Arbejdsgruppen blev nedsat efteråret 2011 med henblik på at udarbejde en rapport samt et forslag til en ny lov om internationalt udviklingssamarbejde.

2. Gældende ret

Den gældende lov om internationalt udviklingssamarbejde har udgjort grundlaget for Danmarks udviklingssamarbejde siden 1971. Lovens formålsbestemmelse (§ 1) slår fast, at målet med Danmarks statslige bistand er gennem et samarbejde med disse landes regeringer at støtte deres bestræbelser på økonomisk vækst for dermed at sikre social fremgang og politisk uafhængighed i overensstemmelse med FN's pagt.

Lovens § 2 foreskriver, at udviklingsministeren én gang om året overfor Folketinget fremlægger en plan til udgiftsrammer for bistandssamarbejdet for den fem års periode, som begynder den følgende 1. januar. Ifølge lovens § 3 påhviler det udviklingsministeren dels at samordne Danmarks deltagelse i internationale forhandlinger om udviklingsbistand med henblik på at sikre koordination af danske repræsentanters synspunkter, dels at samordne den bilaterale og multilaterale statslige bistand. Der er i lovens periode sket en omlægning fra projektbistand til programbistand af Danmarks statslige bistand.

Lovens §§ 4-12 indeholder desuden en række bestemmelser med en ikke udtømmende angivelse af de forskellige former for støtte, som udviklingssamarbejdet kan udmøntes i, herunder:

- Faglig bistand, der forstås som bistand, der gives i form af tjenesteydelser, der tjener til at fremme et lands udvikling, f.eks. som teknisk rådgivning inden for en given sektor. Dette omfatter udsendelse især af bistandspersonel i forbindelse gennemførelse af sektorprogramstøtte

med det formål at styrke opbygningen af lokal kapacitet. Der udsendes endvidere frivillige gennem organisationer og ydes støtte til træning og uddannelse i Danmark såvel som i udviklingslande med deltagere fra udviklingslande.

- Finansiell bistand, der forstås som statslige kapitaloverførsler på ikke kommercielle vilkår. Loven angiver støtte til finansinstitutter, vareleverancer og tilskud til specifikke sektorer som eksempler herpå. Finansiell bistand dækker også samhandel og fremme af erhvervsspredning.
- Private kapitaloverførsler, herunder garantier inden for en beløbsramme på 2.500 mio. kr., som udviklingsministeren kan give til danske virksomheder mod tab i forbindelse med nyinvesteringer i udviklingslande. Der oprettedes med loven også en fond til fremme af investeringer i udviklingslande, Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU), i samvirke med danske virksomheder. Fondens bestyrelse udnævnes af udviklingsministeren og ifølge den nuværende ordning udpeger ministeren en-to personer fra Udenrigsministeriet i deres personlige egenskab.
- Kulturelt samarbejde, der ikke er led i udviklingssamarbejde, som det ifølge loven påhviler udviklingsministeren at samordne.
- Tilskud til oplysning om udviklingsarbejdet.
- Tilskud til udviklingsforskning.

Den gældende lov indeholder desuden bestemmelser §§ 14-18 om organisation af bistandsfaglig rådgivning. Med loven etableredes således Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde, som udnævnes for en periode på tre år og omfatter ni medlemmer. Styrelsen er rådgivende for udviklingsministeren ved gennemførelsen af de opgaver, der i medfør af loven er pålagt udviklingsministeren. Styrelsen udpeges af udviklingsministeren, formanden udpeges efter forelæggelse for Regeringens Ansættelsesudvalg. Styrelsen har ingen beslutningskompetence, og det endelige ansvar for at træffe beslutning for en bevilling ligger hos udviklingsministeren. Styrelsens har ingen initiativret, og Styrelsens centrale opgave er således ud fra en bistandsfaglig vurdering at indstille administrationens forslag til bevillinger til udviklingsministerens godkendelse. Styrelsen har otte møder om året og foretager endvidere to besøg per periode i Danmarks partnerlande med henblik på at se på fremskridt i udviklingssamarbejdet. Der er udviklet en praksis, hvorefter Styrelsen rådgiver ministeren om bevillinger over 35 mio. kr. For så vidt angår bevillinger under 35 mio. kr., rådgives udviklingsministeren af en administrativ bevillingskomité i Udenrigsministeriet.

Den gældende lov etablerede desuden et Råd for Internationalt Udviklingssamarbejde, hvis opgave er at følge Styrelsens virksomhed, modtage beretning fra Styrelsen og fremkomme med råd og henstillinger på det udviklingspolitiske område. Rådet består af op til 75 medlemmer udpeget af udviklingsministeren, dels efter indstilling fra myndigheder, organisationer m.v. med interesse i udviklingssamarbejde, dels personer med særlig sagkundskab i Rådets opgaver. Rådet har ingen funktion i forhold til den konkrete udmøntning af bistandsrammen på Finansloven og fungerer hovedsageligt som et debatforum for udviklingspolitiske emner. Rådet har normalt 2-3 møder om året.

Endelig fastslår loven, at udviklingsministeren bistås af Udenrigsministeriet ved udførelsen af de opgaver, der pålagt ministeren med denne lov.

3. Lovforslagets indhold

3.1 Indledning

I forhold til den gældende lov om internationalt udviklingssamarbejde, indeholder lovforslaget navnlig følgende fire nye elementer:

- 1) Lovens formålsbeskrivelse er blevet opdateret, jf. pkt. 3.2.1 nedenfor.
- 2) Organiseringen af den bistandsfaglige rådgivning af den for udviklingsbistanden ansvarlige minister er ændret, jf. pkt. 3.2.2 nedenfor.
- 3) Der lægges op til større åbenhed i forvaltningen af udviklingsbistanden, jf. pkt. 3.2.3 nedenfor.
- 4) Lovens bestemmelser om, hvordan udviklingsbistanden kan udmøntes, er forenklet, jf. pkt. 3.2.4 nedenfor.

3.2 Nærmere om lovforslagets indhold

3.2.1. Formålsbeskrivelse

Beskrivelsen af lovens formål er opdateret for at afspejle den internationale kontekst, som det danske udviklingssamarbejde foregår inden for i dag. Det slås derfor fast, at målet med Danmarks udviklingssamarbejde er, inden for rammerne af internationalt anerkendte principper og mål for udviklingssamarbejde, at bekæmpe fattigdom i udviklingslande og fremme menneskerettigheder. Denne målsætning forfølges gennem et samarbejde med udviklingslande og støtte til disse landes bestræbelser på at skabe både bæredygtig økonomisk udvikling og demokratiske systemer med god regeringsførelse, velfungerende statslige institutioner og fravær af korruption.

Formålsbestemmelsen henviser til, at Danmarks udviklingsbistand søges udmøntet inden for rammerne af internationalt anerkendte principper og mål for udviklingssamarbejde. Her sigtes bl.a. andet til de principper og mål, som Danmark har tilsluttet sig i FN-regi, herunder i FN's generalforsamling, særlige FN topmøder og konferencer. Herunder falder også principper vedrørende bistandens størrelse samt de særlige udviklingsmål, som blev vedtaget ved FN's Årtusindetopmøde i 2000, som bl.a. vedrører mål for 2015 om reduktion af fattigdom, indskrivning i grundskole m.v. Internationale principper vedrørende bistandens størrelse stammer helt tilbage til 1970, hvor de industrialiserede lande i forbindelse med vedtagelsen af FN's udviklingsstrategi for 1970'erne forpligtede sig til progressivt at øge deres officielle udviklingsbistand til udviklingslandene og til at bestræbe sig på at nå minimum 0,7 procent af BNI i udviklingsbistand inden midten af årtiet. Dette mål er siden blevet bekræftet i en række FN-resolutioner og slutdokumenter fra flere internationale FN-konferencer, herunder den internationale konference om udviklingsfinansiering i Monterrey i 2002. Danmark har siden 1978 haft et bistandsniveau, som har ligget på eller over 0,7 procent af BNI. Danmarks udviklingsbistand lå i 2010 på 0,91 procent af BNI. Det er regeringens politik – og har siden 1978 været skiftende regerings politik - at

Danmarks bistandsniveau ligger over dette niveau. Bestemmelsen ændrer ikke på, at niveauet for dansk udviklingsbistand fastlægges gennem de årlige finanslove, som vedtages af Folketinget.

Formålsbestemmelsen understreger desuden, at dansk udviklingssamarbejde også skal bidrage til at fremme Danmarks interesser i en fredeligere og mere stabil verden. Udviklingspolitikken er således et integreret element i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Fred og stabilitet i verdens fattige regioner er afgørende for bæredygtig udvikling og af betydning også for Danmarks sikkerhed. Udviklingslandenes mulighed for at fremme bæredygtig økonomiske vækst og udvikling påvirkes ikke kun af donorlandenes udviklingspolitik og udviklingsbistandens størrelse, men i høj grad også af konsekvenser af politikker på en lang række andre områder, hvilket anerkendes i formålsbestemmelsen. Hermed udtrykkes betydningen af, at arbejdet på øvrige politikområder også inddrager hensynet til konsekvenser for udviklingslandene. Det betyder ikke nødvendigvis, at hensynet til målene for udviklingsbistand vil veje tungest, men at der sigtes mod opmærksomhed på problemstillingen.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 1.

3.2.2 Organisering af bistandsfaglig rådgivning

Med henblik på at sikre åbenhed og inddragelse og samtidig styrke den løbende strategiske dialog om udviklingsbistanden oprettes et nyt Udviklingspolitisk Forum med op til 15 medlemmer, som alle er eksterne i forhold til Udenrigsministeriet.

Rådet for Internationalt Udviklingssamarbejde og Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde nedlægges samtidig. Rådets virksomhed har i en længere årerække afholdt to til tre møder/konferencer om året, de fleste med offentlig deltagelse. Udviklingsministeren vil også efter Rådets nedlæggelse fortsat kunne afholde sådanne konferencer. Styrelsens rolle for så vidt angår strategisk dialog om udviklingsbistanden videreføres i det Udviklingspolitiske Forum. Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde har herudover bl.a. haft til opgave på grundlag af en bistandsfaglig vurdering at rådgive ministeren om forslag til programmer og projekter af en vis størrelse. Disse opgaver videreføres i en allerede etableret administrativ bevillingskomité i Udenrigsministeriet, som hidtil har udfyldt samme bistandsfaglige rådgivende funktion for så vidt angår mindre bevillinger. Bevillingskomitéen vil fremover have op til fire medlemmer med udviklingsfaglige ekspertise, der er eksterne i forhold til Udenrigsministeriet. Lovforslagets § 4 om åbenhed i forvaltningen af udviklingsbistanden vil gælde såvel denne komité som Udviklingspolitisk Forum, jf. punkt 3.2.3 nedenfor.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 10.

3.2.3. Øget åbenhed

For at fremme folkelig forankring, ejerskab, debat om og indsigt i dansk udviklingssamarbejde såvel i Danmark som i Danmarks partnerlande lægges der med lovforslaget op til større åbenhed i forvaltning-

gen af udviklingsbistanden. Det gælder såvel planlægning som gennemførelse af aktiviteter. Udviklingsministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere regler herfor.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 4.

3.2.4. Forenkling

Der foreslås en forenkling af lovens bestemmelser om selve udmøntningen af udviklingsbistanden. Denne forenkling vil ikke ændre på gældende praksis, men skyldes alene, at indsattstyperne under udviklingssamarbejdet ikke kan angives udtømmende. Der vurderes derfor snarere at være behov for at sikre, at disse indsattstyper er i overensstemmelse med lovens formål om bidrag til fattigdomsbekæmpelse, end for at søge en udtømmende angivelse af hvilke typer indsatser, der kan komme på tale.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 3.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vil medføre ændrede administrative krav til Udenrigsministeriet, herunder i form af forpligtelser til øget åbenhed i forbindelse med udmøntning af bistandsrammen og i relation til den sekretariatsfunktion, som Udenrigsministeriet varetager for det nye Udviklingspolitiske Forum, der afløser Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde. Udgifterne forbundet med honorering af medlemmerne af det Udviklingspolitiske Forum og eksterne medlemmer af bevillingskomitéen afholdes over bistandsrammen, på samme vis som det for indeværende er tilfældet med honorering af medlemmerne af Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde.

De udgifter, der for staten vil være forbundet med de ændrede krav til administrationen, vil blive afholdt inden for de eksisterende økonomiske rammer.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. De administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder m.v.

Et lovudkast har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

ADRA, Afrika Kontakt, ATTAC-Danmark, AIDS-Fondet, Aidsnet, Amnesty International DK, AXIS, CARE Danmark, Caritas, Center for Kultur og Udvikling (CKU), CONCORD Danmark, COWI, Dalit Solidaritetsnetværket i Danmark, Danmarks Statistik, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Dansk Byggeri, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Forum for Mikrofinans, Dansk Industri, Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling (DMR-U), Dansk Røde Kors, Danske Handikaporganisationer (DH), Danske Regioner, Danske Universiteter, Dansk Ungdoms Fællesråd, FN-forbundet, Folkekirkens Nødhjælp, Genvej til Udvikling, Globale Læger, Håndværksrådet, Ibis, Industrialiseringsfonden for Udviklingslande, Institut for Internationale Studier, Institut for Menneskerettigheder (IMR), IWGIA (International Work Group for Indigenous Affairs), Kommunernes Landsforening, Kvindernes U-landsudvalg – KULU, Landbrug & Fødevarer, Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkesskadede (PTU), Landsorganisationen i Danmark (LO), Læger Uden Grænser, Mandela Center Danmark, Mellemamerikakomiteén, Mellemfolkeligt Samvirke, Mission Øst, NGO-Forum, Projektrådgivningen, Red Barnet, Rehabiliterings- og Forskningscenteret for Torturofre (RCT), Råd for Internationalt Udviklingssamarbejde, Sex & Samfund, Styrelse for Internationalt Udviklingssamarbejde, Ulandssekretariatet, Verdensnaturfonden, Verdens Skove, 3F og 92-gruppen.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Med målsætningen i lovforslagets § 1, stk. 1, fastslås det, at fattigdomsbekæmpelse i udviklingslande og fremme af menneskerettigheder er det primære sigte med dansk udviklingssamarbejde. Denne målsætning forfølges gennem et samarbejde med udviklingslande og støtte til disse landes bestræbelser på at skabe bæredygtig økonomisk udvikling og demokratiske systemer med god regeringsførelse, velfungerende statslige institutioner og fravær af korruption. Formålsbestemmelsen understreger samtidig, at bekæmpelsen af fattigdom sker i overensstemmelse med FN-pagten, FN's konventioner om menneskerettigheder og Verdenserklæringen om Menneskerettigheder. Formålet hermed er at præcisere, at værdier om demokrati og menneskerettigheder er bærende for Danmarks globale engagement, herunder Danmarks støtte til bekæmpelse af fattigdom i udviklingslande og fremme af global fred og stabilitet. De omtalte FN-konventioner omfatter bl.a. FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, FN's konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder, FN's konvention om barnets rettigheder, FN's konvention om rettigheder for personer med handicap og FN's konvention om afskaffelse af alle former for race-diskrimination.

Henvisningen i § 1, stk. 1, til at Danmarks udviklingsbistand søges udmøntet indenfor rammerne af internationalt anerkendte principper og mål for udviklingssamarbejder sigter blandt andet mod principper og mål, som Danmark har tilsluttet sig i FN-regi, som fx Årtusindemålene for 2015 samt FN's målsætning om et niveau for udviklingsbistand på 0,7 procent af BNI, som de industrialiserede lande forpligtede sig til ved vedtagelsen på FN's Generalforsamling i 1970 af FN's udviklingsstrategi for 1970'erne. Bestemmelse ændrer ikke på, at det konkrete niveau for dansk udviklingsbistand fastlægges gennem de årlige finanslove, som vedtages af Folketinget. I samtlige vedtagne finanslove siden 1978 har dansk udviklingsbistand ligget over 0,7 procent af BNI.

Udviklingspolitikken udgør et integreret element i Danmarks aktive udenrigs- og sikkerhedspolitik, der fremmer en mere fredelig og demokratisk verden i overensstemmelse med danske holdninger og værdier. Dette er i både udviklingslandes og Danmarks interesse. Derfor angiver § 1, stk. 2, at Danmarks udviklingspolitik er en central og integreret del af Danmarks samlede globale engagement og dermed også, at udviklingspolitikken tjener Danmarks egne interesser i en fredeligere og mere stabil verden.

Udviklingslandenes mulighed for at fremme bæredygtig økonomiske vækst og udvikling påvirkes ikke kun af donorlandenes udviklingspolitik og udviklingsbistandens størrelse, men i høj grad også af konsekvenser af politikker på en lang række andre områder. I takt med at strategiske egeninteresser i stigende omfang internationalt indgår i udviklingspolitiske dagsordener, stiger behovet for koordination og sammenhæng mellem forskellige politiske tiltag. Dette anerkendes bl.a. i Lissabontraktaten, der i artikel 208 fastsætter, at "Unionen tager hensyn til målene for udviklingssamarbejdet i forbindelse med iværksættelse af politikker, der kan påvirke udviklingslandene." Det er imidlertid ikke kun fællesskabspolitikker, herunder EU's handelspolitik og landbrugspolitik, men derimod også nationale politikker, der kan have betydning for udviklingslande. Det anerkendes i § 1, stk. 2, at øvrige politikområder kan have kon-

sekvenser for udviklingslande. . Hermed udtrykkes betydningen af, at arbejdet på øvrige politikområder også inddrager hensynet til konsekvenser for udviklingslandene. Det betyder ikke nødvendigvis, at hensynet til målene for udviklingsbistand vil veje tungest, men der sigtes mod opmærksomhed på problemstillingen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Denne bestemmelse er en videreførelse af § 3 i gældende lov, dog med sproglige forenklinger. Paragrafen omhandler koordination dels af Danmarks deltagelse i internationale forhandlinger, der vedrører bistand til udviklingslandene, dels af det statslige bilaterale og multilaterale udviklingssamarbejde. Det påhviler udviklingsministeren at samordne Danmarks deltagelse i udviklingspolitiske forhandlinger, der foregår i forskellige internationale fora, herunder i FN, FN's særorganisationer og i andre internationale fora, med henblik på at sikre overensstemmelse mellem danske repræsentanters synspunkter. Dette kan kun sikres gennem en passende samordning mellem de forskellige myndigheder og institutioner, der sender repræsentanter til sådanne forhandlinger. Mens multilateral bistand i vidt omfang sorterede under forskellige fagministerier ved den gældende lovs vedtagelse i begyndelsen af 1970'erne, er der i dag etableret en enstrengt bistandsadministration i Udenrigsministeriet under udviklingsministerens ansvar. Det er derfor præciseret, at det påhviler udviklingsministeren at forvalte såvel den multilaterale som den bilaterale bistand.

Til § 3

Bestemmelserne i §§ 4-6 i den gældende lov fastlægger rammerne for udmøntningen af bistand, idet der sondres mellem henholdsvis faglig og finansiel bistand. Ved finansiel bistand forstås i gældende lov statslige kapitaloverførsler på ikke kommercielle vilkår, mens faglig bistand forstås som bistand, der gives i form af tjenesteydelser, der tjener til at fremme et lands udvikling, f.eks. som teknisk rådgivning inden for en given sektor. Disse bestemmelser erstattes af en enkelt bestemmelse, der dækker udmøntningen af al udviklingsbistand inden for rammerne af denne lovs formål. Dermed ophæves opdelingen i faglig og finansiel bistand, der ikke er relevant i dag, hvor bistanden i vid udstrækning har form af større programmer, der ofte indeholder begge former for støtte. Endelig giver bestemmelsen den nødvendige fleksibilitet til at tilpasse udviklingssamarbejdet til nye indsats typer og støtteformer, som udvikles fremover, så længe dette bidrager til formålet om at bekæmpe fattigdom i udviklingslande.

Udviklingsbistand ydes i dag enten direkte til udviklingslande eller gennem andre kanaler, som har udviklet sig gennem årene. Disse omfatter bl.a. internationale organisationer som f.eks. EU (Den Europæiske Udviklingsfond), FN's udviklingsorganisationer, multilaterale udviklingsbanker- og fonde, folkelige organisationer, der enten operer med hovedsæde i Danmark eller i Danmarks partnerlande, og andre ikke-statslige aktører som f.eks. private fonde og den private sektor.

Den bilaterale udviklingsbistand kan tage flere forskellige former, herunder projekt og programbistand, budgetstøtte, personelbistand, bistand gennem folkelige udviklingsorganisationer, særlig miljøbistand til udviklingslande, humanitære bidrag i forbindelse med kriser, blandede kreditter, partnerskaber mellem private virksomheder i udviklingslandene og i Danmark gennem Danida Business Partnerships, uddannelsesstipendier, gældslettelse samt lånebistand.

På samhandelsområdet kan udviklingsministeren yde finansiell bistand til foranstaltninger, som har til formål at fremme udviklingslandenes integration i international handel, bl.a. ved at styrke deres evne og kapacitet til at opnå og udnytte nye og eksisterende markedsadgange og via støtte til erhvervsspredning, erhvervsudvikling og forbedring af de erhvervsmæssige rammevilkår i udviklingslandene.

Der henvises om bestemmelsen i § 3 desuden til pkt. 3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Udviklingsbistanden og dermed Danmarks samlede investeringer i en bedre og mere fredelig verden udgør et stort tilskudsområde på statens budget. Dette kræver ikke bare en bred politisk opbakning i Folketinget, men også vedvarende stærk støtte i den danske befolkning til bistandsniveauet. Derfor er åbenhed i bistandsadministrationen, der kan fremme indsigt i og forståelse for Danmarks udviklings-samarbejde, væsentligt. Lovforslagets § 4 lægger derfor op til at indføre en forpligtelse for udviklingsministeren til – ud over de pligter vedrørende offentlighed, der følger af offentlighedsloven og forvaltningsloven mv. – at sikre åbenhed og transparens i forvaltningen af udviklingsbistanden. Dette indebærer en forpligtelse til at påse, at forvaltningen tilrettelægges således, at der bl.a. sikres åbenhed om beslutninger om bevillinger af en vis størrelse samt offentlig inddragelse i forbindelse med udvikling af strategier og politikker på det udviklingspolitiske område. Dette vil give folkelige udviklingsorganisationer, erhvervsorganisationer, eksperter og interesserede borgere mulighed for at tilkendegive deres synspunkter, således at beslutninger kan træffes på et oplyst og kvalificeret grundlag. Udviklingsministeren bemyndiges til administrativt at fastsætte de nærmere regler for åbenhed i forvaltningen af udviklingsbistanden. Mødemateriale om strategiske, udviklingspolitiske emner og bevillinger af en vis størrelse bør være tilgængeligt forud for møder i bevillingskomité og Udviklingspolitisk Forum, ligesom beslutningsreferater offentliggøres efterfølgende. Offentliggørelse kan ske på internettet. Relevante dokumenter bør også offentliggøres via danske ambassader med henblik på at give aktører i Danmarks partnerlande mulighed for at holde sig orienteret og bidrage med høringssvar.

Der henvises om § 4 desuden til pkt. 3.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Den gældende lovs § 2 pålægger udviklingsministeren en gang om året for Folketinget at fremlægge en plan til udgiftsrammer for bistandsarbejdet for en periode på fem år. Dette skyldes et hensyn til, at udviklingssamarbejdet er langsigtet af natur og baserer sig på et konstruktivt og tillidsfuldt samarbejde, som forudsætter en vis forudsigelighed i kommende års bevillinger. Denne præmis er bekræftet i senere års internationale aftaler om bistandseffektivitet, senest det fjerde højniveau forum om bistandseffektivitet i Busan den 1. december 2011. De aftalemæssige forpligtelser, som Danmark måtte påtage sig inden for konkrete udviklingssamarbejder, vil desuden oftest strække sig over flere år. Lovforslaget viderefører denne bestemmelse med den mindre ændring, at planen til udgiftsrammer tidsmæssigt gøres fireårige og dermed bringes i overensstemmelse med finansloven, som opererer med finanslovsår og tre budgetoverslagsår. Bestemmelsen ændrer ikke på, at det eksakte niveau for udviklingsbistanden fortsat fastlægges fra år til år på de årlige finanslove.

Til § 6

Bestemmelsen er en videreførelse af den gældende lovs § 10 med en enkelt sproglig justering. Bestemmelsen fastsætter, at udviklingsministeren kan iværksætte eller yde tilskud til oplysningsarbejde, som har til formål at udbrede kendskabet til udviklingslande samt skabe forståelse for udviklingslandes udfordringer og for betydningen af dansk deltagelse i det internationale udviklingssamarbejde. Oplysningsarbejdet, der omfatter såvel Danidas Oplysningsbevilling som den kommunikationsindsats for udviklingssamarbejde, som Udenrigsministeriet forvalter, skal medvirke til at skabe aktiv interesse og forståelse for de særlige udfordringer, som verdens fattigste lande står overfor.

Danidas Oplysningsbevilling administreres af Udenrigsministeriet. Beslutning om ansøgninger til Oplysningsbevillingen træffes af en gruppe af kommunikationsfaglige personer og personer med særligt kendskab til udviklingslande (Danidas Oplysningsudvalg), som er nedsat af udviklingsministeren.

Oplysningsbevillingen anvendes til igangsættende og inspirerende kommunikation om udviklingssamarbejdet med henblik på øget spredningseffekt. Som led i Oplysningsbevillingen ydes desuden rejsetilskud til journalister og andre oplysningsformidlere.

Til § 7

Muligheden for udviklingsministerens til efter denne bestemmelse at yde tilskud til udviklingsforskning er en videreførelse af den gældende lovs § 12. Det er dog i forhold til den gældende bestemmelse skønnet hensigtsmæssigt at understrege, at tilskud til udviklingsforskning skal gives med henblik på at opnå større viden og styrke forskningskapaciteten i udviklingslandene for hermed at fremme dansk udviklingssamarbejdes overordnede formål om at reducere fattigdom i verden og støtte bæredygtig udvikling.

En del af midlerne til udviklingsforskning udbydes i konkurrence gennem opslag med strategiske temaer. Udmøntningen af de konkurrenceudsatte forskningsmidler sker i henhold til Lov om Forskningsrådgivning (nr. 405 af 28/05/2003 – senere revideret i 2006 og 2007). Det Rådgivende Forskningsfaglig-

ge Udvalg, der er udpeget af udviklingsministeren, fungerer som et programudvalg under Det Strategiske Forskningsråd. Udvalget foretager den forskningsfaglige vurdering af ansøgningerne og indstillinger støtteværdige og ikke-støtteværdige ansøgninger til Det Strategiske Forskningsråds bestyrelse.

Muligheden for udviklingsministerens til efter denne bestemmelse at yde tilskud til udviklingsforskning er en videreførelse af den gældende lovs § 12. Det er dog i forhold til den gældende bestemmelse skønt hensigtsmæssigt at understrege, at tilskud til forskning skal gives med henblik på at opnå større viden og styrke forskningskapaciteten for hermed at fremme dansk udviklingssamarbejdes overordnede formål om at reducere fattigdom i verden og støtte bæredygtig udvikling.

Til § 8

Bestemmelsen, der har til formål at sikre videreførelse af det allerede eksisterende kultursamarbejde med udviklingslande, præciserer, at formålet med samarbejdet er at fremme kulturel mangfoldighed og interkulturel forståelse, ligesom den giver udviklingsministeren hjemmel til at iværksætte sådant samarbejde eller yde tilskud hertil.

Kultursamarbejdet kan finde sted som led i opfyldelsen af indgåede kulturaftaler med udviklingslande eller på ad hoc basis. Aktiviteter under samarbejdet kan finde sted i såvel udviklingslande som i Danmark, hvilket vil medvirke til at opfylde bestemmelsens formål.

Center for Kultur og Udvikling (CKU), der blev oprettet i 1998 med henblik på at styrke Danmarks kulturelle samarbejde med udviklingslande og den kulturelle dimension i udviklingssamarbejdet, og som ressortmæssigt er placeret under Udenrigsministeriet, spiller en central rolle i gennemførelsen af kultursamarbejdet. CKU gennemfører aktiviteter dels for egne midler, dels for midler fra bl.a. Udenrigsministeriet.

Den gældende lovs § 11 vedrører udelukkende kulturelt samarbejde med udviklingslande, der ikke er led i udviklingssamarbejdet. Dette samarbejde varetages ifølge gældende § 11 af Kulturministeriet og Undervisningsministeriet i forening med udenrigsministeriet. Oprindeligt påhvilede det ”Samarbejdsudvalget til Samordning af Bistandsarbejdet og det kulturelle Samarbejde med Udviklingslandene” (benævnt Det lange Udvalg) at samordne bistandsarbejdet og det kulturelle samarbejde med udviklingslande. Dette udvalg blev nedlagt i 2002 ved ændring af Lov om Internationalt Samarbejde. Den kompetence, udvalget havde haft, overgik dermed til den minister, der havde ansvaret for anvendelsen af bevillingen til Center for Kultursamarbejde med Udviklingslandene (CKU).

Den foreslåede lov omhandler Danmarks udviklingssamarbejde. Til trods for, at den foreslåede bestemmelse således ikke – som det er tilfældet med § 11 i den gældende lov – eksplicit omtaler kulturelt samarbejde med udviklingslandene, der ikke er led i udviklingssamarbejdet, vil dette samarbejde kunne videreføres i uændret form og varetages af det relevante ministerium, f.eks. Kulturministeriet i forening med Udenrigsministeriet, inden for rammerne af relevante kulturaftaler eller på andet tilsvarende grundlag.

Til § 9

Denne bestemmelse viderefører § 9 i den gældende lov, idet den dog er tilpasset sprogligt i lyset af, at Industrialiseringsfonden for udviklingslandene er oprettet. Samtidig ændres navnet fra ”Industrialiseringsfonden for udviklingslandene” til ”Investeringsfonden for udviklingslande” (IFU).

§9, stk. 3 angiver i lighed med gældende lov, at fonden kan yde støtte til danske investeringer i udviklingslande. Dette kan ske ved aktietegning og gennem finansiering af undersøgelser vedrørende investeringsmuligheder og andre igangsættelsesforanstaltninger, långivning, ydelse af garantier og kautioner samt andre foranstaltninger, der efter bestyrelsens skøn kan fremme fondens formål.

Fonden kan desuden påtage sig at administrere målrettede fonde, faciliteter og øvrige investeringssamarbejder med deltagelse af danske investorer, såfremt bestyrelsen eller udviklingsministeren finder det relevant.

Det angives som noget nyt i § 9, stk. 5, at Udenrigsministeriet har en observatør i IFU’s bestyrelse. Det er hensigten, at denne observatør har taleret, men ikke stemmeret. Den nuværende ordning er, at ministeren udpeger en til to personer fra Udenrigsministeriet i deres personlige egenskab. Med denne ændring præciseres, at Udenrigsministeriets observatør i bestyrelsen har til opgave at informere ministeren om væsentlige beslutninger.

Øvrige bestemmelser vedrørende IFU videreføres uændret.

Til § 10

Der foreslås med denne bestemmelse en ny struktur for den udviklingsfaglige rådgivning af udviklingsministeren. Bestemmelsen indebærer, at Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde, der er etableret ved den gældende lovs § 14, erstattes af Udviklingspolitisk Forum, som er et forum for løbende dialog med udviklingsministeren om alle sager af strategisk og udviklingspolitisk betydning, herunder eksempelvis strategier og politikker for udviklingssamarbejdet med Danmarks partnerlande.

Udviklingsministeren udpeger medlemmerne af Udviklingspolitisk Forum, jf. stk. 1. De væsentlige principper og funktioner, som er søgt styrket i den nye organisatorisk struktur, er:

- fortsat kvalitetssikring af udviklingsbistanden og ekstern bistandsfaglig rådgivning af udviklingsministeren med henblik på ministerens stillingtagen,
- styrket offentlighed og åbenhed, og
- fokuseret, strategisk dialog med udviklingsministeren om større og væsentlige udviklingspolitiske emner.

Udviklingspolitisk Forum omfatter indtil 15 medlemmer, som forudsættes udpeget således, at sammensætningen afspejler relevante interessegrupper og den bistandsfaglige ekspertise i Danmark.

Medlemmerne kan uden forlængelse sidde i en periode på 6 år. Ministeren kan dog til enhver tid vælge at ændre på sammensætningen af medlemmerne, hvis det skønnes relevant med henblik på at styrke den strategiske dialog samt den bistandsfaglige rådgivning under behørigt hensyntagen til, at sammensætningen fortsat bør afspejle relevante interessegrupper, herunder arbejdsmarkedets parter og den bistandsfaglige ekspertise i Danmark. Forummets forretningsorden, som udviklingsministeren fastlægger, vil bestemme de nærmere retningslinjer for dets virke.

Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde har bl.a. haft til opgave på grundlag af en bistandsfaglig vurdering at rådgive ministeren om forslag til programmer og projekter af en vis størrelse. Disse opgaver videreføres i en allerede etableret administrativ bevillingskomité i Udenrigsministeriet, som hidtil har udfyldt samme bistandsfaglige rådgivende funktion for så vidt angår bevillinger til mindre projekter og programmer. Bevillingskomitéen vil fremover have op til fire medlemmer med udviklingsfaglige ekspertise, der er eksterne i forhold til Udenrigsministeriet.

Med henblik på at sikre øget offentlig inddragelse og gennemsigtighed forudsættes det, at sager, der forelægges det Udviklingspolitisk Forum samt bevillinger af en vis størrelse, der forelægges bevillingskomiteen, sendes i offentlig høring. Eventuelle høringssvar vil indgå sammen med det øvrige beslutningsgrundlag på møderne. Referater fra møderne vil ligeledes være offentlige.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 4.

Rådet for Internationalt Udviklingssamarbejde, der er etableret ved den gældende lovs § 16, nedlægges, idet rådets funktion bortfalder med nedlæggelsen af Styrelsen. Rådet har i praksis hovedsagelig fungeret som et debatforum og har ikke haft den oprindeligt tilsigtede funktion med at følge styrelsens virksomhed eller fremkomme med råd og henstillinger, jf. den gældende lovs § 16, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 11

Bestemmelsen i § 11, stk. 1, regulerer spørgsmålet om lovens ikrafttræden. Bestemmelsen i § 11, stk., 2, indebærer, at den hidtil gældende lov om internationalt udviklingssamarbejde ophæves.

Bestemmelsen i den gældende § 8 i den gældende lov giver Udenrigsministeriet adgang til at stille garantier for politiske risici ved danske virksomheders investeringer i udviklingslande. Fra 1. januar 2007 overgik administrationen af denne ordning til Eksport Kredit Fonden (EKF), der herefter for Udenrigsministeriets risiko administrerer ordningen efter dagældende regler. Det blev samtidig besluttet, at Udenrigsministeriet ikke længere skal udstede nye garantier under denne bestemmelse. EKF administrerer fortsat fire garantier udstedt før 2007 for i alt ca. 170 mio. kr., hvoraf den seneste udløber ved udgangen af 2022. Bestemmelsen i § 11, stk. 3, indeholder derfor en overgangsbestemmelse for de ekssi-

sterende fire garantier, som sikrer, at disse også fremover – indtil deres udløb – er reguleret ved § 8 i den gældende lov.